

QSR – Edycja Polska

Przegląd Socjologii Jakościowej

Tom VII, Numer 1 – Luty 2011

Magdalena Fiternicka-Gorzko i Marek Gorzko
Uniwersytet Szczeciński, Polska

Od redaktorów: Wokół koncepcji światów społecznych

Teksty zawarte w niniejszym tomie obejmują szerokie spektrum tematyczne. Łączy je jednak to, że wszystkie nawiązują do koncepcji światów społecznych, przy czym każdy z artykułów, w pewien sposób, poza nią wykracza.

Koncepcja światów społecznych, mająca swój początek w chicagowskim sposobie prowadzenia badań terenowych, rozwinięta później przez Tamotsu Shibutaniego, Howarda S. Beckera, i przekształcona, przez Anselma L. Straussa, w perspektywę badania współczesnej, nacechowanej „olbrzymią płynnością”, rzeczywistości społecznej, okazała „przydatność teoretyczną” i została wykorzystana w wielu badaniach.

W świetle cytowanej i aprobowanej, przez Anselma L. Straussa, definicji Adele E. Clarke, światy społeczne wytwarzają szeroko rozumiane „grupy”, które „*posiadają wspólne zobowiązania do prowadzenia pewnych działań, dzielące określone zasoby pozwalające im osiągnąć własne cele oraz wytwarzające własną ideologię dotyczącą sposobu prowadzenia własnych działań*” (Clarke 1991: 131). „Uderzająco ewidentna” działalność, która stanowi podstawę świata społecznego, ma miejsce w określonych, czasowo-przestrzennych lokalizacjach i wiąże się nie tylko z „ideologiami”, ale także ze specyficznymi „technologiami”, podziałem pracy, organizacją. Cechy świata społecznego wyrażają się w postaci licznych i złożonych procesów oraz subprocesów wewnętrznych przemian (Strauss 1993; Kacperczyk 2005).

Przydatność określonego zespołu kategorii w badaniach, nie oznacza, że nie należy rozważać jego możliwych ograniczeń. Z tym problemem mierzy się Wiktor Marzec, w tekście „Granice (teorii) społecznych światów”. Odwołując się do skrajnego przypadku społeczności sadomasochistów, wskazuje na trudności jej pojęciowego ujęcia za pomocą koncepcji światów społecznych. Zdaniem autora, trudności te są konsekwencją podstawowych założeń filozoficznych, leżących u podłoża koncepcji światów społecznych czy nawet tradycji, z której ona wyrosła, czyli interakcjonizmu symbolicznego, i są związane z założeniem „samoświadomego, kartezyjskiego podmiotu”, przyjmowanym właśnie w obrębie tych tradycji.

¹ Dane adresowe autorów: Wydział Humanistyczny, Instytut Socjologii, ul. Krakowska 71-79, 71-017 Szczecin

E-mail: mgorzko@wp.pl; marek.gorzko@gmail.com

Kolejny artykuł, „przeglądowy” tekst, Katarzyny Niziołek, pod tytułem „Fotografia uczestnicząca. Od jakościowych badań światów społecznych do interwencji socjologicznej”, prezentuje możliwości zastosowania, w badaniach światów społecznych, techniki i zarazem praktyki badawczej, jaką jest fotografia uczestnicząca. Omawiając przykłady zastosowań tej techniki, autorka ukazuje możliwość łączenia praktyki badawczej z socjologiczną interwencją jako narzędziem „uwłasnowolnienia”.

Trzeci tekst, autorstwa Macieja Frąckowiaka i Łukasza Rogowskiego, „Obrazy w procesach negocjacji światów społecznych”, dotyczy kwestii roli wizualności („doświadczenia obrazu”) zarówno jako mechanizmu budowania i uwspólniania, rozumianych fenomenologicznie, światów społecznych, jak i jako czynnika kwestionowania ich intersubiektywności.

W ostatnim artykule tomu, „Pasjonaci: dewianci, dziwacy, „normalsi”, czyli o roszczeniu uznania normalności”, Waldemar Dymarczyk czyni krok w kierunku budowy formalnej teorii szczególnej klasy działań, które podejmują ludzie określani mianem „pasjonatów”. Porównując cechy i uwarunkowania działalności, z których każda może być ośrodkiem odrębnego świata społecznego, próbuje wykryć charakteryzujące je wspólne własności.

Tom zamykają recenzje książek. Pierwsza, autorstwa Anny Kubczak, dotyczy książki, pod tytułem „Anselm Strauss”, niemieckiego znawcy teorii ugruntowanej - Jörga Strübinga. Druga recenzja została napisana przez Annę Wójtewicz i dotyczy pracy Wojciecha Kimczyka pod tytułem „Erotyzm ponowoczesny”.

Bibliografia

- Clarke, Adele E. (1991) “Social Worlds/Arenas Theory as Organizational Theory.” S. 119-158 w *Social Organization and Social Process: Essays in Honor of Anselm Strauss*, (Red.) D. Maines. Hawthorne: Aldine.
- Kacperczyk, Anna (2005) „Zastosowanie koncepcji społecznych światów w badaniach empirycznych.” S. 167-189 w *Konstruowanie jaźni i społeczeństwa: Europejskie warianty interakcjonizmu symbolicznego*, pod redakcją E. Hałas i K. T. Konecki. Warszawa: Scholar.
- Strauss, Anselm L. (1993) *Continual Permutations of Action*. New York: Aldine.

Cytowanie

- Fiternicka-Gorzko, Magdalena i Marek Gorzko (2011) “Od redaktorów: Wokół koncepcji światów społecznych”, *Przegląd Socjologii Jakościowej*, Tom VII Numer 1. Pobrano Miesiąc, Rok (http://www.qualitativesociologyreview.org/PL/archive_pl.php)